

ISTORIJOS (PER)RAŠYMAI: FEMINISTINĖS KURAVIMO IR KRITIKOS STRATEGIJOS

Lolita Jablonskienė

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJA

Maironio 6, LT-01124, Vilnius

lolita@ndg.lt

Laima Kreivytė

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJA

Maironio 6, LT-01124, Vilnius

laima72@yahoo.com

Straipsnyje, parašytame dialogo forma, analizuojami feministinę strategiją įkūnijantys muziejiniai ir šiuolaikinio meno projektai užsienio šalyse ir Lietuvoje. Aptariama Lietuvos ir kitų Baltijos šalių menininkų kritinė kūrybos strategija, prilyginama feministinei. Pabrėžiama šiuolaikinio feministinio meno strategijų ir tikslų geografinė ir kultūrinė įvairovė. Nagrinėjamos kanoniško dailės istorijos rašymo alternatyvos ir feministinių intervencijų įtaka šiuolaikinio meno raidai.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: kanonas, dekonstravimas, feministinė kuravimo strategija, feministinė dailė, kontrabandos strategija, kritinė šiuolaikinio meno strategija, virtualus feministinis muziejus.

Feministinė teorija ne tik kritikuoja sustabarėjusias kanoniškas formas ir hierarchines struktūras, bet dažnai ir pasitelkia dialogišką dėstymo būdą – kaip priešpriešą galios poziciją išreiškiančiam autoritetiniam kalbėjimui. Dialogas dar nuo Platono laikų yra legitimi filosofavimo forma, kurią XX a. dar labiau įtvirtino Martino Buberio dialogo filosofija. Feministiniame diskurse dialogiškumas, daugiabalsiškumas, atvirumas skirtingoms patirtims yra neatsiejamas nuo teorinių apmąstymų, o pastarieji – nuo asmeniškų kalbėjimo būdo, kuris kartu yra ir politiškas. Filosofė ir

psichoanalitikė Julia Kristeva esė *Stabat Mater*¹ aprašė motinystės sampratos kaitą krikščioniškoje Vakarų kultūroje, į teorinį tekstą paraleliai įterpdama ir savo, kaip motinos, išgyvenimus. „Julia Kristeva keičia daiktų tvarką, – rašė Barthes’as. – Ji nuolat griaua išankstinę nuomonę, kuri, mūsų manymu, atrodė tenkinama, kuria galėjome didžiuotis... Ji nuverčia autoritetą, monologiško mokslo autoritetą“². Vienas ryškiausių

1 Julia Kristeva, „Stabat Mater“, in: *Feminizmo ekskursai*, sud. Karla Gruodis, Vilnius: Pradai, 1995, p. 494–522.

2 Toril Moi, *Lyties / teksto politika*, Vilnius: Charibdė, 2001, p. 132.

(RE)WRITING HISTORY: STRATEGIES OF FEMINIST CURATORSHIP AND CRITICISM

Lolita Jablonskienė, Laima Kreivytė

KEYWORDS: canon, deconstruction, strategy of feminist curating, feminist art, smuggling strategy, critical strategy of contemporary art, virtual feminist museum.

SUMMARY

The article, written in the form of dialogue, analyses feminist strategies implemented in the contemporary art projects and museum exhibitions in Lithuania and foreign counties. The authors discuss critical strategies employed by the artists and compare these strategies to the feminist ones. The emphasis is laid on the geographical and cultural diversity of contemporary feminist art practices. The authors discuss the alternatives to the canonical construction of art history and influence of feminist interventions to the development of contemporary art.

The feminist analysis and criticism not only challenge patriarchal tradition in arts and promote equal participation of men and women in the art processes, but also reflect the contemporary state of feminism-informed thinking, writing about art, its production and dissemination. Other places that generate discussion: museum collection, exposition, art project complement reviving feminist theory by the new forms of non-linear narrative, polyphonic speaking, creating knowledge that rejects norms and canons.

Dialogue is one of the strategies inspired by the feminist theories and critical practices of contemporary art, curating and art criticism. In theory it refers to other tendencies of critical thinking, and in curatorial practice it inspires interventions to the existing institutional and narrative structures. These are the challenges of today's Lithuanian feminist thought and practice of arts field.

This article is written in a form of dialogue instead of authoritative monologue, speaking about practices of feminist curating a complementary constructing method is epitomized. Contradiction and doubt become

important methodological tools that simultaneously help to develop the subversive thinking in several directions. Such way of speaking allows to juxtapose not always coinciding feminist strategies that function in different contexts (theory, museum and in practices of curating contemporary art, also in Lithuania and other countries), also to trace the sources that unite them, and the singularity of a particular context.

Therefore not only theory is in a dialog with practice but also various practical forms of activity are elaborated in different locations. For example, exhibitions or museum projects start a dialogue, which refreshes and expands conceptions of feminist art and feminist projects.